

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC

TẠ NGỌC THẠCH

KẾT QUẢ GHÉP THẬN Ở BỆNH NHÂN
SUY THẬN MẠN GIAI ĐOẠN CUỐI TỪ NGƯỜI CHO SỐNG
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

THÁI NGUYÊN - NĂM 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y - DƯỢC**

TẠ NGỌC THẠCH

**KẾT QUẢ GHÉP THẬN Ở BỆNH NHÂN
SUY THẬN MẠN GIAI ĐOẠN CUỐI TỪ NGƯỜI CHO SỐNG
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành đào tạo đầu vào tuyển sinh: Ngoại khoa

Mã số: 60720123

Chuyên ngành đào tạo chuyển đổi: Ngoại khoa

Mã số: 8720104

LUẬN VĂN THẠC SĨ Y HỌC

Hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TRẦN ĐỨC QUÝ

THÁI NGUYÊN - NĂM 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này là công trình của riêng tôi, do chính tôi thực hiện, tất cả các thông tin trong luận văn này đều được thu thập trung thực, vì mục đích nghiên cứu, góp phần phát triển ngành ghép tạng nói chung trong nền Y học và vì lợi ích sức khỏe bệnh nhân, hoàn toàn không phục vụ cho mục đích nào khác. Nếu có điều gì sai trái tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Tác giả

Tạ Ngọc Thạch

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn Đảng ủy - Ban Giám Hiệu Trường Đại Học Y Dược Thái Nguyên, Đảng ủy - Ban Giám Đốc Bệnh viện Trung ương Thái Nguyên, Phòng Đào Tạo - Đại Học Y Dược Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới Bác sĩ CKII.Nguyễn Văn Sửu và các thầy cô trong Bộ môn Ngoại khoa - Trường Đại Học Y Dược Thái Nguyên, các Bác sĩ khoa Ngoại Tiết Niệu, khoa Ngoại Lồng Ngực-Tim Mạch, khoa Ngoại Tiêu hoá, khoa Nội Thận và phòng KHTH Bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện, giúp đỡ hết lòng trong quá trình tôi nghiên cứu.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Trần Đức Quý, là người thầy đã tận tình hướng dẫn trực tiếp, giúp đỡ tôi từng bước đi trên con đường nghiên cứu khoa học cũng như trong suốt quá trình học tập, rèn luyện chuyên môn để cho tôi có được thành quả như ngày hôm nay.

Cuối cùng tôi xin ghi nhớ công lao của những người thân, gia đình, bạn bè và đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập cũng như hoàn thiện luận văn.

Một lần nữa, tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Tác giả

Tạ Ngọc Thạch

MỤC LỤC

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG

DANH MỤC HÌNH, BIỂU ĐỒ

ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Khái niệm chung về ghép tạng.....	3
1.2. Một số đặc điểm giải phẫu định khu hệ tiết niệu	3
1.2.1. Đặc điểm giải phẫu thận	3
1.2.2. Đặc điểm giải phẫu niệu quản.	11
1.2.3. Đặc điểm giải phẫu bàng quang.....	12
1.2.4. Đặc điểm sinh lý thận tiết niệu	13
1.3. Chẩn đoán và điều trị suy thận mạn.....	16
1.3.1. Chẩn đoán suy thận mạn.....	16
1.3.2. Điều trị suy thận mạn	17
1.4. Tình hình nghiên cứu về ghép thận trên thế giới và Việt Nam	18
1.4.1. Tình hình nghiên cứu về ghép thận trên thế giới.....	18
1.4.2. Tình hình nghiên cứu về ghép thận tại Việt Nam.....	19
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	23
2.1. Đối tượng nghiên cứu	23
2.1.1. Tiêu chuẩn lựa chọn bệnh nhân nghiên cứu	23
2.1.2. Tiêu chuẩn loại trừ	23
2.2. Phương pháp nghiên cứu	23
2.2.1. Phương pháp nghiên cứu	23
2.2.2. Thiết kế nghiên cứu	23
2.2.3. Mẫu nghiên cứu	23
2.2.4. Phương pháp thu thập số liệu.....	24

2.2.5. Thời gian và địa điểm nghiên cứu	24
2.2.6. Các chỉ tiêu nghiên cứu	24
2.3. Xử lý và phân tích số liệu	30
2.4. Đạo đức trong nghiên cứu.....	30
2.5. Hạn chế của đề tài	30
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	31
3.1. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu.....	31
3.2. Đặc điểm giải phẫu, sinh lý qua siêu âm, xạ hình và cắt lớp vi tính. ...	34
3.3. Đánh giá kết quả phẫu thuật ghép thận ở bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối từ người cho sống.....	36
Chương 4: BÀN LUẬN	43
4.1. Tuổi và giới tính của đối tượng nghiên cứu.....	43
4.2. Về quan hệ giữa người cho thận và người nhận thận	44
4.3. Về hoà hợp tổ chức giữa người cho và người nhận	45
4.4. Về đặc điểm giải phẫu, sinh lý qua siêu âm, xạ hình và cắt lớp vi tính... 46	
4.4.1. Về siêu âm thận.....	46
4.4.2. Về xạ hình thận	47
4.4.3. Về cắt lớp vi tính hệ mạch thận	48
4.5. Về đánh giá kết quả phẫu thuật ghép thận.	50
4.5.1. Về kết quả bước lấy thận và rửa thận.	50
4.5.2. Về kết quả bước ghép thận	52
4.5.3. Về đánh giá kết quả phẫu thuật.....	53
KẾT LUẬN	59
KHUYẾN NGHỊ.....	60
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	62
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

TT	Tên viết tắt	Phần viết đầy đủ
1	CLVT	Cắt lớp vi tính
2	HLA	Human Leucocyte Antigen
3	MLCT	Mức lọc cầu thận
4	RI	Chỉ số trở kháng
5	SA	Siêu âm
6	Tc-DTPA	Diethylene Triamine Penta acetic A xít
7	Vs	Tốc độ dòng chảy

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Đặc điểm tuổi và giới của bệnh nhân nghiên cứu ghép thận	31
Bảng 3.2: Quan hệ giữa bệnh nhân nhận thận và người hiến thận	32
Bảng 3.3: Nhóm máu ABO và Rh của người cho và người nhận thận	33
Bảng 3.4: Phù hợp HLA giữa bệnh nhân nhận thận và người hiến thận	33
Bảng 3.5: Đặc điểm thận ghép qua siêu âm.....	34
Bảng 3.6: Kích thước thận ghép qua siêu âm	34
Bảng 3.7: Mức lọc cầu thận của thận ghép qua xạ hình chức năng thận.....	35
Bảng 3.8: Số lượng mạch máu thận trên phim CT 64 dãy.....	35
Bảng 3.9: Đường kính mạch máu thận ghép trên phim CT 64 dãy	36
Bảng 3.10: Đặc điểm đại thể thận ghép	36
Bảng 3.11: Số lượng mạch máu thận ghép trong phẫu thuật.....	37
Bảng 3.12: Thời gian khâu nối mạch máu, trồng niệu quản ghép thận	37
Bảng 3.13: Kết quả sau khi mở kẹp động mạch ghép.....	38
Bảng 3.14: Thời gian phẫu thuật, thời gian dẫn lưu ổ mổ và thời gian nằm viện sau mổ của bệnh nhân	38
Bảng 3.15. Thời gian thiếu máu của thận ghép	39
Bảng 3.16. Biến chứng sớm sau ghép thận	39
Bảng 3.17. Kết quả kiểm tra động mạch thận ghép qua siêu âm.....	39
Bảng 3.18. Tốc độ dòng chảy sau mổ	40
Bảng 3.19. Chỉ số trở kháng sau ghép	40
Bảng 3.20: Nồng độ Ure và Creatinine của bệnh nhân tại các thời điểm trước và sau ghép	40
Bảng 3.21: Chỉ số hồng cầu, huyết sắc tố và hematocrit của bệnh nhân tại thời điểm trước và sau ghép	41
Bảng 3.22. Nước tiểu trung bình các ngày sau mổ	41
Bảng 3.23. Kết quả chung sau ghép.....	42

DANH MỤC HÌNH, BIỂU ĐỒ

Hình 1.1. Vị trí và hình thể ngoài của thận	4
Hình 1.2. Siêu âm thận bình thường	7
Hình 1.3. Mạch nuôi thận và niệu quản	7
Hình 1.4. Tĩnh mạch thận và các nhánh tĩnh mạch phụ.....	9
Hình 1.5. Sự hình thành dạng hoạt tính của Vitamin D.....	15
Biểu đồ 3.1 Đặc điểm giới tính của bệnh nhân nghiên cứu	32

ĐẶT VẤN ĐỀ

Ghép thận là một trong những thành tựu y học quan trọng trên thế giới của thế kỷ 20 và đang phát triển vượt bậc trong thế kỷ 21. Ngày nay, ghép thận được xem là phương pháp điều trị thay thế thận hiệu quả nhất cho những bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối (IIIb&IV) có nguyện vọng được ghép thận và tuổi đời nên dưới 60 [4].

Trên thế giới đã ghi nhận nhiều trường hợp bệnh nhân ghép thận sống được trên 40 năm với chức năng thận còn tốt [40]. Theo thời gian, số lượng bệnh nhân được ghép thận ngày càng nhiều. Tại Việt Nam, ca ghép thận đầu tiên được tiến hành tại Học viện Quân y từ năm 1992. Mỗi năm, đất nước ta có hàng chục ngàn người bệnh có nhu cầu ghép các mô, bộ phận cơ thể để điều trị, nhưng nguồn mô, bộ phận cơ thể người cung cấp cho việc ghép này chỉ đáp ứng được một phần rất nhỏ nhu cầu của người bệnh [28], [32]. Tính đến nay, trên cả nước đã có 19 cơ sở ghép, thực hiện được hơn 3000 ca ghép. Trong đó, ghép thận chiếm đa số các ca ghép [30]. Khi ghép thận thành công, thận ghép không những thực hiện được chức năng lọc và bài tiết các chất độc ra khỏi cơ thể mà còn có khả năng điều hoà huyết áp, bài tiết hormon, điều chỉnh các rối loạn nước và điện giải, phục hồi chức năng tạo máu, chức năng sinh dục... Sự phục hồi và cải thiện chất lượng cuộc sống sau ghép là quan điểm cơ bản nhất của ghép thận [18].

Tại Thái Nguyên, Bệnh viện Trung ương là trung tâm khám chữa bệnh cho nhân dân, đồng bào các dân tộc khu vực trung du miền núi phía bắc, là trung tâm thực hành, đào tạo nguồn nhân lực y tế chất lượng cao. Trước số lượng bệnh nhân suy thận mạn ngày càng tăng, đặc biệt là số bệnh nhân suy thận mạn giai đoạn cuối có chỉ định ghép thận đang phải chạy thận nhân tạo ngày càng nhiều tại đây cũng như tại các bệnh viện A, bệnh viện C, bệnh viện Gang Thép và 3 bệnh viện tuyến huyện trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên. Bởi